

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 32035/2023
11.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници мал. тужилаца АА и ББ, чији је законски заступник мајка ВВ, сви из ..., а пуномоћник Миодраг Николов, адвокат из ..., против туженог ГГ из ..., чији је пуномоћник Михајло Михајловић, адвокат из ..., ради заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 343/23 од 31.08.2023. године, у седници одржаној 11.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж2 343/23 од 31.08.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба малолетних тужилаца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Зајечару П2 435/2022 од 11.05.2023. године у ставу првом изреке и **ОДБИЈАЈУ** захтеви странака за накнаду трошкова поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зајечару П2 435/2022 од 11.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев малолетних тужилаца којим су тражили да се према туженом одреди мера заштите од насиља у породици и то забрана приласка малолетним тужиоцима, као и њиховом месту становања и школовања, на удаљености од 50 метара, са роком трајања од годину дана од доношења пресуде. Ставом другим изреке, малолетни тужиоци обавезани су да туженом накнаде трошкове поступка у износу од 88.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 343/23 од 31.08.2023. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одређена мера заштите од насиља у породици и туженом забрањено даље узнемиравање малолетних тужилаца у трајању од годину дана од дана пресуђења, одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Основног суда у Зајечару П2 138/19 од 13.11.2019. године мал. АА и ББ, рођени2012. године, поверена су мајци ВВ на самостално вршење родитељског права. Пресудом истог суда П2 365/21 од 06.04.2022. године измењена је одлука у погледу начина одржавања личних односа млт. деце и оца ГГ, овде туженог. Тужени је 14.10.2022. године дошао по децу и одвео их у ... како би код њега провела викенд. По повратку код мајке, мал. ББ се пожалио мајци да га је отац када су били на излету 16.10.2022. године приликом ручка два пута ошамарио зато што је просуо салату. Мајка је истог дана одвела дете код лекара и пријавила догађај полицији. Туженом је изречена хитна мера – привремена забрана да контактира и прилази мал. ББ у трајању од 48 сати, решењем суда продужена за 30 дана. После овог, ВВ је 26.12.2022. године поднела још једну пријаву против туженог због психичког насиља (викања на децу), по којој је туженом изречена хитна мера – привремена забрана да контактира мал тужиоце и прилази мал. ББ у трајању од 48 сати, решењем суда продужена на месец дана. Тужба ради заштите мал. деце од насиља у породици поднета је 29.11.2022. године. Према утврђеном у спроведеном парничном поступку, на излету 16.10.2022. године тужени је након више упозорења мал. ББ да се понаша културно, реаговао на начин да га је шаком два пута ударио. Такво поступање је неприхватљиво и тужени је тога евидентно свестан, прихватајући да своје понашање коригује и прилагоди дечијој добробити, до каквог је закључка дошао и орган старатељства у датом налазу и мишљењу. У поступку није доказано да је понашање туженог према мал. АА имало карактеристику насиља у породици.

Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад у Зајечару од 08.12.2022. године и допунским налазима и мишљењима од 13.02.2023. године и 05.05.2023. године, малолетни тужиоци су деца која остварују висока школска постигнућа, примереног владања, без уочених индикатора који би упућивали на агресивно понашање оца према њима, контакт са оцем нису имали од 16.10.2022. године, али би даљи прекид њиховог личног односа могао допринети додатном удаљавању и генерално њиховом отуђењу, што не би било у интересу деце, те је стога након обављеног разговора са родитељима реализовано виђање оца са децом које је протекло без икаквих проблема. По мишљењу органа старатељства, тражена мера заштите од насиља у породици у овом тренутку је сувише рестриктивна и не би било сврсисходно њено изрицање. Оцењено је да постоји простор за саветодавни рад, пре свега у интересу малолетне деце и да је тужени мотивисан да прилагоди организацију времена које деца проводе код њега у складу са њиховим потребама, интересовањима и жељама.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да се у понашању туженог према малолетним тужиоцима нису стекла обележја породичног насиља у смислу члана 197. став 1. Породичног закона и одбио као неоснован захтев за изрицање мере породичноправне заштите од насиља у породици. При том, суд је

пошао од становишта да понашање туженог свакако завређује реаговање надлежних органа и чињенице да је реакција уследила одмах по пријави насиља од стране законске заступнице деце и туженом изречена хитна мера, поред чега је ценио да тужени ни пре ни после овог догађаја није исказивао модел понашања који би се у сматрао насиљем у односу на децу и закључио да је описано понашање туженог било ситуационог карактера, да представља инцидентни догађај, а да реално нема опасности од угрожавања интегритета и спокојства малолетних тужилаца, ни услова за изрицање мере заштите од насиља у породици из члана 198. Породичног закона.

Одлучујући о жалби тужилаца другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, тако што је туженом одредио меру заштите од насиља у породици – забрана даљег узнемиравања мал. тужилаца. По налажењу тог суда, понашање туженог од 16.10.2022. године одступа од стандарда нормалног опхођења и комуницирањима са малолетном децом. Иако је реч о изолованом догађају, а не о устаљеном обрасцу понашања туженог, у конкретном случају оправдано је изрећи меру заштите која одговара степену и учесталости испољеног насиља, јер за санкционисање насиља у породици је довољно да постоји одређено понашање које испуњава услове прописане чланом 197. ПЗ, при чему учесталост таквог понашања није од значаја за квалификацију.

Основано се ревизијом туженог указује да другостепени суд није правилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и туженом одредио меру заштите од насиља у породици.

Чланом 6. Породичног закона („Службени гласник РС“, број 18/05...6/15), прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 10. овог закона, прописано је да је забрањено насиље у породици и да свако има, у складу са законом, право на заштиту од насиља у породици. Чланом 197. истог закона, прописано је да се насиљем у породици сматра понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице (став 1). Насиљем у породици, у смислу става 1. овог члана сматра се нарочито: nanoшење или покушај nanoшења телесне повреде, изазивање страха претњом убиства или nanoшења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу, присиљавање на сексуални однос, навођење на сексуални однос или сексуални однос са лицем које није навршило 14. годину живота или немоћним лицем, ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицем, вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање (став 2). Чланом 198. Породичног закона, прописано је да против члана породице које врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице (став 1).

Сврха заштитних породично-правних мера је та да се њиховом применом спречи поновно извршење насиља у породици, да се обезбеди заштита физичког и психичког интегритета, здравља и личне безбедности члана породице. Како тужени пре наведеног догађаја, а ни након њега није испољавао модел понашања са карактеристикама насиља у породици у смислу члана 197. ПЗ, то је његово понашање на излету било ситуационог карактера, те како је тужени показао висок степен одговорности и заинтересованости да са мал. тужиоцима проводи време у складу са њиховим потребама и жељама, на шта они пристају, то јасно указује да не постоји

опасност од угрожавања њиховог интегритета, душевног здравља или спокојства, због чега нема услова да се одреди мера заштите применом члана 198. Породичног закона.

Због наведеног, по оцени Врховног суда, погрешан је закључак другостепеног суда да је туженом морала бити изречена мера заштите, нарочито код чињенице да према прибављеном мишљењу Центра за социјални рад у смислу члана 286. ПЗ, процена актуелне ситуације то не оправдава. У конкретној правној ствари није било основа за сумњу у процену и дато мишљење како органа старатељства, тако и закључка првостепеног суда у погледу услова за одређивање мере заштите од насиља у породици. Ово због тога што је од стране првостепеног суда брижљиво испитано да ли да се ради о поступању таквом да се може сматрати угрожавањем, дрским, безобзирним и злонамерним понашањем туженог према мал. тужиоцима. Орган старатељства је обавио детаљне разговоре и консултације са туженим, мал. тужиоцима и њиховом законском заступником, те у раду са децом, осим испољеног незадовољства у погледу садржаја активности који имају док бораве код оца, није констатовао страх, нити противљење даљем виђању са њим. Како су мал. тужиоци показали жељу да са оцем проводе време на начин који је у складу са њиховим жељама и интересовањима, што је и спроведено у периоду након критичног догађаја, те како на понашање туженог пре тога није било примедби од стране деце, то се не може говорити о недозвољеном моделу понашања туженог због којег постоји потреба одређивања мере заштите. Све наведено указује да код туженог не постоји склоност ка насиљу, нити исказана упорност да време које проводи са децом буде опредељено његовим избором активности, већ напротив, тужени је мотивисан да развија родитељске компетенције, прихвата савете органа старатељства и исказује жељу да се прилагоди интересовањима деце.

Сврха изрицања мере заштите од насиља у породици јесте да се превентивним деловањем отклоне околности које погодују или подстичу насиље, које у конкретном не постоје, нарочито код чињенице да је тужени одмах по указивању на проблем у односу према деци, показао висок степен одговорности у саветодавном раду са органом старатељства. Приликом одлучивања о одређивању мера заштите од насиља, мора се водити рачуна и о томе да њени ефекти не буду контрапродуктивни у успостављању хармоничних породичних односа, јер одређене забране у понашању могу довести до дистанцирања и демотивисаности на њиховој реинтеграцији. Због тога се мора водити рачуна о виду, степену и учесталости испољеног понашања. Реакција туженог поводом наведеног догађаја јесте била непримерена и показатељ је потребе рада на његовој комуникацији са мал. тужиоцима, али како је тужени био погођен хитном мером забране контактирања са децом, имајући у виду да након тога није било проблема у односима парничних странака, као и да је тужени испољио висок степен сарадње са органом старатељства у кориговању свог понашања, то по оцени овог суда није оправдано јер није у интересу мал. тужилаца изрицање мере заштите у смислу члана 6, 197. и 198. ПЗ.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 416. став 1. усвојио ревизију туженог и одлучио као у изреци.

О трошковима поступка је одлучено применом члана 207. Породичног закона и члана 165. став 2. ЗПП. О накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности. Исход спора није условљавајући за одлуку о трошковима поступка у парницама ове врсте. По

принципу правичности, имајући у виду разлог покретања овог поступка, оцењено је да нема места досуди накнаде трошкова поступка.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић